

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Sacramentis In Genere

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

X. Soluuntur obiectiones ex Patribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53925)

per resurrectionem Iesu Christi. vbi Baptisma dicitur saluare per resurrectionem, id est, per fidem resurrectionis.

RESPONDEO ad Ephel. 5. per verbum vitæ, non intelligi concionem, cuius effectus est fides, sed formam Sacramenti, id est, verbum consecratorium, & practicum, non concionabile: Ita enim exponunt omnes interpretes, vt supra ostendimus in quæst. de forma Sacramenti. Porro, S. Petrus non dicit, Baptisma saluare per fidem resurrectionis, sed per resurrectionem, id est, vt Bedæ in hunc locum exponit, quia cum baptizamur, repræsentamus Christi resurrectionem, emergendo ex aquis; & quia Baptismus facit iustificando nos, vt in nouitate vitæ ambulemus, quomodo Christus per resurrectionem nouam vitam viuere cœpit, sicut etiam Paulus dicit, Rom. 6. Similis phrasis est Rom. 4. vbi Paulus dicit: *Christus traditus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram.* quod idem est, ac si diceret, per Christi passionem morimur peccato, per Christi resurrectionem iustitiæ vita viuere incipimus: vbi sine dubio præpositio, *Per*, non significat causam meritoriam, sed causam exemplarem. Non enim Christus meruit resurgendo, cum fuerit extra viam & statum merendi,

CAPVT DECIMVM.

Soluuntur obiectiones ex Patribus.

PRIMO obiiciunt Augustinum, qui ait, non Sacramentum, sed fidem Sacramenti iustificare. Hanc sententiã sine nomine Augustini, vt prouerbium vulgare, citat Martinus Lutherus in lib. de captiuitate Babylon. cap. de Baptismo, & in assert. artic. 1. sed in lib. contra Cochleum citat nomine Augustini. Quod etiam facit Philippus in Apologia, artic. 13. vbi postquam dixerat, non posse produci vllam literam ex veteribus pro sententia Scholasticorum, addit: *Immo in cant varium ait Augustinus, quod fides Sacramenti, non Sacramentum iustificet.*

RESPONDEO, Augustinum nihil eiusmodi dicere expressis verbis, sed contrarium potius. Nam in epist. 13. ad Bonifacium dicit Augustinus, paruulos esse fideles, & saluari, si moriuntur post Baptismum, quia etiamsi non habent fidem,

O 4

habent.

habent tamen fidei Sacramentum: quod est idem, ac si diceret; Paruulos non saluat fides, sed Sacramentum fidei. Forte se Lutherus collegit eam sententiam ex tract. 80. in Ioannem ubi Augustinus ait, aqua Baptismi mundari cor, id faciente verbo, non quia dicitur, sed quia creditur. Sed iam supra ostendimus in quaestione de forma Sacramenti, illud (quia creditur non significare actum fidei, sed obiectum. Quod si alicubi ueniretur disertis verbis ea sententia, sine dubio exponeret pro eo solo tempore, quo quis non potest habere Sacramentum: in eiusmodi enim necessitate sufficit fides Sacramenti cum voto eiusdem, ut Augustinus dicit, lib. 4. de Baptismo, cap. 22 sicut etiam è contrario in paruulis, qui non possunt habere fidem actualem, sufficit fidei Sacramentum, ut epist. 23. Augustini iam probauimus.

SECVNDO proferunt illa verba Augustini ex lib. quaestio num veteris & noui Testamenti, q. 59. *Qui Baptismum per carnali ratione consistere, hic non est spiritualis: nec donum caeleste poterit consequi, qui se per aquam non per fidem immutari credit.*

RESPONDEO PRIMO, librum citatum non esse Augustini, sed alicuius haereticus, qui multa docet, & contra fidem contra Augustinum, ut quod mulier non sit creata ad imaginem Dei, quaest. 11. quod Melchisedech fuerit Spiritus sanctus, quaest. 109. & quod Adam non habuerit Spiritum sanctum, quaest. 123.

SECVNDO dico, testimonium allatum non esse contra nos, sed pro nobis. Nam auctor hic loquitur de causa formali, non de efficiente iustificationis, ac dicit hominem immutari, & renouari non per externam lotionem, quasi nihil est Baptismus noster, nisi mundatio carnis, ut olim Baptismus Iudaeorum; sed per fidem, quae cum est perfecta, & uiua, formaliter mundat & iustificat, iuxta illud Petri, Acton. 15. *Fide purificans corda eorum.* Hanc autem fidem, id est, formalem iustificationem hic auctor dicit dari in Baptismo: *Aqua purificat, cernitur, sed qui non uidetur, Spiritus operatur, & uides in ipso sit.* ubi non potest loqui de fide imperfecta, & inchoata, quae secundum nos, disponit ad iustificationem, quae secundum Lutheranos, apprehendit iustificationem, ubi enim praecedere debet Baptismum. Loquitur igitur de fide perfecta.

fecta, quæ infunditur in Baptismo, & quæ iustificat formaliter. Quod idem definiuit Concilium Tridentinum, sess. 6. capite septimo.

TERTIO profert Calvinus, lib. 4. Instit. cap. 14. alium locum Augustini, ex lib. 3. quæst. in Leuiticum, quæst. 84. vbi Augustinus duo dicit. **PRIMO**, ministrum hominem solum præbere Sacramentum visibile, Deum autem præbere inuisibilem gratiam. **SECUNDO**, ita separari hæc duo, vt in quibusdam sit Sacramentum sensibile sine gratia inuisibili, vt in Simone Mago a Philippo baptizato; in quibusdam inuisibilis gratia sine Sacramento visibili, vt in bono latrone.

Ad **PRIMUM** respondeo, duobus modis hominem ministrare Sacramenta. **VNO** modo faciendo, quod potest ex naturali sua virtute. **ALIO** modo applicando Sacramenta vt instrumenta à Deo mota, & eleuata ad actionem supernaturalem faciendam. **PRIMO** modo verè dicimus, hominem non iustificare, sed solùm lauare corpus, aut aliquid huiusmodi; & sic loquitur Augustinus. **ALIO** modo verè dicimus, hominem iustificare, sed non alia actione, quam illa, qua Deus ipse vtitur ad iustificandum. Atque ad hunc modum exponendū est, quod ait **S. HIERONYMVS**, in cap. 4. *Isaiæ*, vbi dicit: *Homo aquam præbet, Deus autem Spiritum sanctum.* Ad **SECUNDM** dico, illa posse separari; non quod Sacramentum sensibile non sit causa inuisibilis gratiæ, sed quod possit impediri eius effectus per obicem, vel indispositionem subiecti, & quod possit Deus sine Sacramento etiam dare gratiam suam.

QUARTO solet adferri ex Augustino alius locus ex lib. 15. Trinit. cap. 26. vbi dicit, solum Deum posse dare Spiritum sanctum, & idè Apostolos non dedisse Spiritum sanctum, quibus manus imponebant, sed orasse, vt descenderet.

RESPONDEO, aliud esse dona Spiritus sancti, aliud ipsum Spiritum sanctum. Dona Spiritus sancti dant Sacramenta; ipsum Spiritum sanctum non potest propriè dare, nisi is, à quo ille procedit. Possit etiam dici, Spiritum sanctum ex auctoritate non dari, nisi à Deo, à quo procedit, tamen instrumentaliter dari etiã ab hominibus. Nam Actor. 8. legimus, per manus Apostolorum datum fuisse Spiritum sanctum, quod etiam ibidem fatetur Augustinus.

QUINTO proferunt ex **AVGVSTINO**, lib. 19. contra Faustum

stum, cap. 16. illa verba: *Quid sunt, quæq; corporalia Sacramenta, nisi quædam verba visibilia?* Hinc enim colligunt, Sacramenta non iustificare, nisi more concionis, et picturæ, quæ solum representando agit.

RESPONDEO, Augustinum eo loco assignare vnum Sacramenti effectum, id est, significationem, sed non propterea negare ceteros, quos alibi sæpe posuit. Cur autem eo loco solum de significatione agat; causa fuit, quia disputabat de Sacramentis in genere, id est, de Sacramentis vtriusque Testamenti proinde ponere debuit effectum communem omnibus Sacramentis. Cur autem appellauerit Sacramenta visibilia verba, la fuit causa, quia disputabat contra Manichæos, qui reprehendebant mutationem Sacramentorum veterum in noua ac dixerat necessariò mutanda fuisse verba post Christi aduentum; nam cum veteres dicerent, Christus veniet, mortuus resurget: nos dicere debemus; Venit, mortuus est, resurrexit. Inde collegit etiam Sacramenta mutanda fuisse, ne iam facta significarent. Vt autem similitudo aptissima demonstraret dixit: *Quid sunt Sacramenta* (nimirum quoad significationem) *nisi visibilia verba?*

SEXTO profert Kempitius alium locum Augustini, et lib. 21. de ciuitate Dei, cap. 25. vbi B. Augustinus reprehendens, qui sentiebant non posse damnari eos, qui Sacramenta percipiunt Baptismi, & cœnæ Domini, licet nec fidem, nec bonam vitam teneant. Isti enim videntur omninò sensisse Sacramenta iustificare ex opere operato, ita vt vi sua iustificarent, non per fidem.

RESPONDEO, Augustinus meritò illos reprehendit, quia non solum credebant, Sacramenta iustificare ex opere operato, sed credebant non posse amitti gratiã, & salutem semel acceptam in Sacramento per quæcunq; peccata postea accedentia; cuius sententia non est nostra, sed potius Martini Lutheri, qui in libro de capt. Babyl. cap. de Baptismo, ait: *Vides quàm diues sit homo Christianus, seu baptizatus, qui etiã volens, non potest perdere salutem suam quantiscunq; peccatis, nisi nolit credere.*

SEPTIMO solet obiici BERNARDVS, qui in sermone de cœna Domini sic ait: *Sicut inuestitur Canonicus per librum, Abbas per baculum, Episcopus per annulum, sic diuisiones gratiarum diuersis sunt tradita Sacramenta.*

RESPONDEO

RESPONDEO, non comparat Bernardus Sacramenta cum libro, baculo, & annulo ratione efficientiæ, sed solum ratione diuersitatis Sacramentorum. Nam alioqui ibidem docet, Sacramenta conferre gratiam, vt supra citauimus.

VLTIMO proferunt Tertullianum, qui in libro de Pœnitentia vocat Baptismum fidei obſignationem: quomodo etiam loquitur Baſilius, lib. 3. in Eunomium, & libro de Spiritu ſancto, cap. 12.

SED ad hæc reſpondimus ſuprà cap. 17. vbi oſtendimus, Baptiſmum vocari ſigillum fidei, nõ quia excitet fidem, ſed quia per Baptiſmum teſtatur is, qui baptizatur, ſe credere, & etiam Eccleſia baptizans dat illi publicum teſtimonium ipſius fidei. Sed quanquam Patres id verè tribuant Baptiſmo, non tamen negant habere etiam alios effectus præſtantes. immò etiam eos aſſerunt, vt ſuprà oſtendi.

CAPVT XI.

Soluuntur obiectiones ex ratione depromptæ.

PRIMA ratio eſt Lutheri in Babyl. cap. de Baptiſmo, & Philippi in Apologia, artic. 13. & aliorum. In omni Sacramento requiritur verbum promiſſionis: vbi eſt promiſſio, ibi neceſſariò exigitur fides, quæ promiſſionem accipiat, ergo fides eſt, quæ immediatè operatur, & iuſtificat. Confirmat Lutherus, quia multi per fidem ſaluantur ſine Sacramento, vt qui non habent à quo baptizentur, & contra qui Sacramentum habent ſine fide, damnantur. Igitur in Sacramento fides eſt, quæ iuſtificat, non Sacramentum.

RESPONDEO, tribus modis peccare hoc argumentum, quod tamen eſt cõmuniffimum apud aduerſarios. PRIMVM enim, verbum promiſſionis requiritur quidem in inſtitutione Sacramenti, at non requiritur in ipſo vſu Sacramenti: id quod patet. Nam qui baptizant, non dicunt: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit*, quæ eſt promiſſio, ſed dicunt; *Ego te baptizo in nomine Patris, &c.* Et qui conſecrant Euchariftiam, non dicunt: *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.* Sed: *Hoc eſt corpus meum.* Et qui abſoluunt, non dicunt: *Quorum remiſeritis peccata,* ſed; *Ego abſoluo te.* Porro hîc agimus de vſu Sacramenti, non de inſtitutione.